

Soňa SÍLOVÁ : PROUDY VE VÝCHODOČESKÉM EVANGELICTVÍ V DÍLE TERÉZY NOVÁKOVÉ

(Vedoucí práce prof. ThDr. Pavel Filipi, odevzdáno v dubnu 2008, 95 stran, z toho s. 82-85 dvě velmi zajímavé textové přílohy, s. 86 – 95 obsahuje dvacet obrazových příloh).

Téma si autorka vybrala sama už proto, že pochází z východních Čech a vnitřně tíhne k alternativní evangelické zbožnosti. Její práce má dokázat schopnost literárně kritické analýzy, akceptovatelné syntézy a rozumného nadhledu v oboru velmi nesnadném: ekumenické eklesiologii.

Metoda diplomové práce je na rozhraní literární historie, všem humanitním oborům společné kritiky pramenů a ekumenické eklesiologie. Autorka si počíná rozvážně, metodicky vzorně. Zřejmé je moudré vedení prof. Filipiho včetně nasměrování k nejzávažnějším historickým pramenům i otázkám, které jim lze položit. K velmi cenným, dosud nezužitkovaným pramenům studia svérázu východočeského evangelictví – lépe řečeno nekatolictví – patří archivní materiály rukopisů z písemné pozůstalosti spisovatelky Terézy Novákové (1853-1912) uložené v Národopisném muzeu NM v Praze. Nevšední svědomitosti spisovatelčiných příprav k historickým románům využila autorka diplomové práce k neméně svědomité a v mnoha ohledech originální analýze.

Způsob zpracování bohatého materiálu je střízlivý. Autorka provádí velmi dobrou heuristiku, cílevědomě ověřuje hodnověrnost svých pramenů, provádí základní výzkum a využívá k obohacení oboru praktické teologie a církevních dějin, ovšem i dějin české literatury.

Z hlediska církevních dějin se svou prací vyjadřuje k současné diskusi o povaze tolerančního evangelictví. Autorka tento záměr neměla, specializovala se skutečně na otázky ekumenické eklesiologie a sledovala „vzájemné ovlivňování a obohacování náboženských tradic východočeského regionu konce devatenáctého a začátku dvacátého století“ s přesahy do století osmnáctého. Ačkoli ví o hodnocení Arne Nováka, který vysoce cení literární kvality své matky, ale připouští, že zcela nepřekonala romantiku, přece Soňa Sílová střízlivě dokládá hodnověrnost a přesnost reálií Terézy Novákové. Romantické zkreslování odkazu české reformace Nováková omezila na minimum právě pečlivými národopisnými studii, někdy i osobní účastí na schůzkách „znovuzrozených“ (srov. textovou přílohu diplomové práce). V mnoha ohledech dávají závěry bádání S. Sílové zapravdu závěrům sociologa – historika Z. Nešpora, jehož práce autorka zná.

Autorka diplomové práce dobře učinila, když systematicky roztřídila oblasti „soužití obyvatelstva rozdílného vyznání ve východních Čechách“ v zrcadle národopisných studií i beletristické tvorby Terézy Novákové (4.4) a neméně, když fenomén „blouznivců“ (4.5) analyzovala i ve spisovatelčiných románech. Objevnější je sice zpracování rukopisného materiálu, ale v beletrii vynikne jemný smysl T. Novákové pro historický vývoj mentalit.

Kritické připomínky jsem sdělila autorce k předběžné verzi diplomové práce. V definitivní verzi není co vytýkat. Snad jen, že v sekundární literatuře by bylo zajímavé přihlédnout k monografii J.B.Čapka, Československá literatura toleranční 1781 – 1861 I-II, Praha 1933. Má totiž často totožné zdroje informací o zvláštích východočeského evangelictví jako Nováková v rukopisném materiálu, nadto jí užívá jako své „sekundární“ literatury.

Hodnocení : Diplomovou práci Soni Sílové „Proudy ve východočeském evangelictví v díle Terézy Novákové“ pokládám za velmi zdařilou. Analýza rukopisných pramenů spisovatelky je objevná nejen pro obor ekumenické eklesiologie, ale i církevních dějin. Textové přílohy jsou dobře vybrané a velmi zajímavé. Navrhuji hodnotit práci jako výtečnou.

Noemi Rejchrtová

Noemi Rejchrtová